

PROMOTING THE ROLE OF POLITICAL THEORY LECTURERS IN EDUCATING AND TRAINING POLITICAL COURAGE FOR STUDENTS AT VIETNAM MARITIME UNIVERSITY

Phạm Thị Thu Trang

Vietnam Maritime University

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Received: 23/3/2024	Political theory education plays a crucial role in shaping students' political awareness and bravery. In recent years, although the work of educating and training political courage for students at Vietnam Maritime University has achieved positive results, the change has not been strong and clear. After conducting pedagogical observation and sociological investigation, it has been found that although most students recognize the importance of studying political theory subjects, a significant portion lacks interest. So how to promote better the role of political theory lecturers, who have the most direct impact on the educational process and the development of political bravery for students? On the basis of clarifying the current situation and results of the process of educating and training political bravery for students in recent years, the author proposes implementing several solutions simultaneously to increase the awareness, responsibilities, capacity levels and changing skills and behaviors of political theory lecturers to enhance the quality of education and training of political bravery for students at Vietnam Maritime University and contribute to the development of a brave young generation in Vietnam.
Revised: 30/4/2024	
Published: 30/4/2024	
KEYWORDS	
Political bravery	
Vietnam Maritime University	
Political theory lecturer	
Student	
Political theory education	

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA NGƯỜI GIẢNG VIÊN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TRONG GIÁO DỤC, RÈN LUYỆN BẢN LĨNH CHÍNH TRỊ CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀNG HẢI VIỆT NAM HIỆN NAY

Phạm Thị Thu Trang

Trường Đại học Hàng hải Việt Nam

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 23/3/2024	Giáo dục lý luận chính trị có vai trò quan trọng trong quá trình hình thành và phát triển về nhận thức, rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên. Trong những năm qua, mặc dù công tác giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam đã đạt được những kết quả tích cực nhưng sự chuyển biến chưa mạnh mẽ, rõ rệt. Bằng phương pháp quan sát sư phạm và điều tra xã hội học từ việc lấy phiếu khảo sát sinh viên, tác giả nhận thấy hầu hết sinh viên đều nhận thức được sự cần thiết học các môn lý luận chính trị nhưng một bộ phận không nhỏ lại không hứng thú khi học. Vậy làm thế nào để phát huy tốt hơn nữa vai trò của người giảng viên lý luận chính trị - những người ảnh hưởng trực tiếp nhất đến quá trình giáo dục, bồi đắp bản lĩnh chính trị cho sinh viên? Trên cơ sở làm rõ thực trạng và kết quả quá trình giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên của Nhà trường những năm qua, tác giả đề xuất cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp hướng đến tăng cường nhận thức, trách nhiệm, trình độ năng lực và thay đổi kỹ năng, hành vi của người giảng viên lý luận chính trị để nâng cao chất lượng công tác giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam, góp phần bồi dưỡng thế hệ trẻ Việt Nam.
Ngày hoàn thiện: 30/4/2024	
Ngày đăng: 30/4/2024	
TỪ KHÓA	
Bản lĩnh chính trị	
Đại học Hàng hải Việt Nam	
Giảng viên lý luận chính trị	
Sinh viên	
Giáo dục lý luận chính trị	

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.9950>

Email: trangpham1612.llct@vimaru.edu.vn

1. Đặt vấn đề

Bản lĩnh chính trị là phẩm chất quan trọng cần phải có của mỗi sinh viên Việt Nam - lực lượng chính tạo nên đội ngũ trí thức, những người quyết định tương lai và vận mệnh của đất nước sau này. Nhưng bản lĩnh chính trị không phải là bản năng, tự phát, không do bẩm sinh hay tự nhiên mà có, đó là kết quả của quá trình bồi dưỡng, giáo dục, rèn luyện, thử thách lâu dài trong thực tiễn cuộc sống, học tập và lao động, trong đó “công tác giáo dục chính trị, tư tưởng đóng vai trò quan trọng hàng đầu, có ý nghĩa quyết định việc tạo nền tảng chính trị, sự giác ngộ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và niềm tin vào đường lối lãnh đạo của Đảng, vào mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội của mỗi cá nhân” [1, tr. 85].

Hiện nay, trong bối cảnh thế giới có nhiều biến động phức tạp, Việt Nam lại đang ở giai đoạn đẩy mạnh quá trình hội nhập quốc tế sâu rộng và toàn diện, thời cơ và thách thức đan xen. Trong khi đó, sinh viên là lớp người trẻ mang những đặc điểm riêng về tuổi đời, thích cái mới, dễ tiếp thu cái mới, thích tìm tòi và sáng tạo nhưng cũng là những người rất nhạy cảm với các vấn đề chính trị - xã hội. Điều đó đòi hỏi sinh viên Việt Nam phải được định hướng, được tăng cường giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị vững vàng. Vì vậy, nâng cao bản lĩnh chính trị là yêu cầu và trách nhiệm của các trường đại học, các tổ chức chính trị - xã hội và của bản thân mỗi sinh viên. Bên cạnh đó, giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên không chỉ để “tăng cường sức đề kháng”, khả năng “miễn dịch” trước những tác động của mặt trái kinh tế thị trường mà còn rèn luyện khả năng kiên trì vượt qua khó khăn, thách thức để đạt được mục tiêu, lý tưởng sống của thế hệ trẻ.

Cho đến nay, vấn đề bản lĩnh chính trị của sinh viên đã được nghiên cứu và công bố trong một số công trình khoa học. Có công trình nghiên cứu về các nhân tố tác động đến bản lĩnh chính trị của sinh viên Việt Nam hiện nay [2]. Có một số công trình nghiên cứu về bản lĩnh chính trị của thế hệ trẻ Việt Nam nói chung [3] - [5] hay được gắn với những chủ thể cụ thể như sinh viên của một số trường đại học [1], [6] - [8]. Tiêu biểu như Luận án của tác giả Trần Thị Thúy dưới góc độ chính trị học đã phân tích một cách có hệ thống cơ sở lý luận, đồng thời khảo sát đánh giá thực trạng để xây dựng quan điểm và đề xuất các giải pháp nhằm tăng cường rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên các trường đại học vùng Bắc Trung Bộ [7]. Trong những công trình nghiên cứu trên, các tác giả đều khẳng định tầm quan trọng, tính cấp thiết của việc nâng cao chất lượng công tác giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên. Tuy nhiên, để phù hợp với những nhóm đối tượng khác nhau, các tác giả đã nêu lên những giải pháp khác nhau để nâng cao bản lĩnh chính trị cho sinh viên. Trong số các công trình đó, chưa có một công trình nào nghiên cứu tập trung, chuyên biệt và đánh giá sâu về vai trò của người giảng viên lý luận chính trị trong công tác giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên ở một trường đại học như Đại học Hàng hải Việt Nam. Vì vậy, làm rõ thực trạng với những ưu điểm, hạn chế về bản lĩnh chính trị của sinh viên để từ đó đề ra những giải pháp phát huy vai trò của đội ngũ giảng viên lý luận chính trị - những người có trách nhiệm lớn nhất trong công tác giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên ở Trường Đại học Hàng hải Việt Nam là cần thiết và có giá trị lý luận, thực tiễn cao.

2. Phương pháp nghiên cứu

Trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về giáo dục bản lĩnh chính trị của sinh viên, tác giả đã sử dụng kết hợp nhiều phương pháp để giải quyết các mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu đặt ra như phương pháp nghiên cứu tài liệu để khảo cứu các công trình khoa học có cùng vấn đề nghiên cứu; phương pháp quan sát sư phạm và điều tra xã hội học từ việc khảo sát ngẫu nhiên 1000 sinh viên năm thứ ba của Trường (sinh viên đã học xong các học phần lý luận chính trị) để tìm hiểu, làm rõ thực trạng bản lĩnh chính trị của sinh viên; phương pháp phân tích, tổng hợp và logic để hiểu được mối liên hệ bản chất của các vấn đề có liên quan, từ đó tìm ra nguyên nhân và đề xuất những giải pháp cho vấn đề nghiên cứu. Cách tiếp cận và giải quyết vấn đề nghiên cứu được thực hiện dưới hai góc độ chủ yếu là chính trị học và giáo dục học.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Khái niệm bản lĩnh chính trị và thực trạng công tác giáo dục bản lĩnh chính trị của sinh viên trường Đại học Hàng hải Việt Nam

Theo Từ điển Bách khoa quân sự Việt Nam, “bản lĩnh chính trị là phẩm chất chính trị của một người đã phát triển đến mức có thể tự quyết định một cách độc lập, sáng tạo, làm chủ hành vi chính trị của mình trước những bước ngoặt và tình huống phức tạp về chính trị; không dao động, chùn bước trước gian khổ, khó khăn, kiên quyết thực hiện thắng lợi mục tiêu, lý tưởng đã định” [9, tr. 345]. Theo tác giả của cuốn sách “Giáo dục sinh viên Việt Nam theo gương bản lĩnh chính trị Hồ Chí Minh trong thời kỳ hội nhập”, bản lĩnh chính trị được hiểu “là tổng hợp những phẩm chất tích cực của một cá nhân hoặc một tổ chức được hình thành và bộc lộ trong thực tiễn chính trị, có thể bảo đảm cho chủ thể đó giữ vững lập trường chính trị, kiên định mục tiêu, lý tưởng chính trị trước mọi hoàn cảnh; dũng cảm vượt qua những khó khăn, thách thức để hoàn thành nhiệm vụ chính trị một cách hiệu quả nhất và tự khẳng định bản thân mình” [8, tr. 21]. Trên cơ sở những định nghĩa trên, trong Luận án nghiên cứu về bản lĩnh chính trị của sinh viên các trường đại học vùng Bắc Trung Bộ, tác giả Trần Thị Thúy đưa ra cách hiểu: “Bản lĩnh chính trị của sinh viên là nhân tố tổng hòa giữa lập trường chính trị, phẩm chất chính trị, năng lực chính trị, dũng khí chính trị, được hình thành và bộc lộ trong thực tiễn chính trị, thể hiện sự vững vàng, kiên định, không bị dao động trước bất cứ tác động nào từ bên ngoài; quyết tâm vượt mọi thử thách để thực hiện mục tiêu học tập, rèn luyện vì ngày mai lập nghiệp” [7, tr. 32]. Như vậy, bản lĩnh chính trị của sinh viên là một phạm trù tổng hợp thể hiện những phẩm chất, năng lực nhận thức và hành động của sinh viên trước các vấn đề chính trị - xã hội, là kết quả của quá trình rèn luyện và phấn đấu của mỗi sinh viên khi thực hiện nhiệm vụ học tập và rèn luyện trên giảng đường đại học.

Rèn luyện, nâng cao bản lĩnh chính trị của sinh viên là yêu cầu và nhiệm vụ quan trọng của các trường đại học trong bối cảnh Đảng, Nhà nước và toàn xã hội đang đẩy mạnh giáo dục bản lĩnh chính trị cho thế hệ trẻ. Trong những năm qua, quán triệt và thực hiện nghiêm túc Chỉ thị số 42-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015 - 2030”; Chỉ thị 03-CT/TW của Bộ Chính trị (khóa XI) về “Tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”, công tác giáo dục chính trị ở nước ta đã có nhiều chuyển biến, tác động tích cực đến nhận thức, tư tưởng chính trị của sinh viên. Tuy nhiên, những biến động lớn từ đời sống xã hội gần đây đã và đang tác động không nhỏ đến sinh viên, nhất là những tác động tiêu cực từ mặt trái của nền kinh tế thị trường, sự suy thoái về đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên, những vấn đề gây bức xúc trong xã hội và gương xấu lan truyền nhanh chóng đã làm phai nhạt lý tưởng cách mạng, giảm sút ý chí rèn luyện bản lĩnh chính trị của một bộ phận không nhỏ sinh viên. Bên cạnh đó, tận dụng mặt trái của khoa học công nghệ đang phát triển như vũ bão, các thế lực thù địch, những phần tử cơ hội, xét lại đã bằng nhiều chiêu thức công kích chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh - nền tảng tư tưởng lý luận của Đảng trên cả phương diện lý luận lẫn thực tiễn, gây ra nhiều hoài nghi, giảm sút niềm tin chính trị của sinh viên.

Trong bối cảnh chung với những yếu tố thường xuyên tác động như vậy, công tác giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên tại trường Đại học Hàng hải Việt Nam cũng đặt trước nhiều thuận lợi và khó khăn. Là một trường đại học trọng điểm quốc gia, đào tạo đa ngành, đa lĩnh vực, trọng tâm là các ngành kinh tế biển, hàng năm Trường có số lượng sinh viên mỗi khóa khoảng hơn 4000 em. Đặc thù của các ngành nghề đào tạo đã tạo nên đặc trưng riêng biệt, dễ phân biệt của sinh viên Trường Đại học Hàng hải với sinh viên các trường đại học khác. Là một trường bán quân sự, Nhà trường đặc biệt coi trọng việc rèn luyện nền nếp, kỷ cương, kỷ luật cho sinh viên, xây dựng tác phong sinh hoạt của sinh viên theo chuẩn mực của điều lệnh quân đội. Với những ngành đặc thù như Điều khiển tàu biển, Khai thác máy tàu biển, Trường đào tạo và huấn luyện một đội ngũ lớn các thuyền trưởng, máy trưởng, các sĩ quan hàng hải tương lai, phục vụ chiến lược phát triển kinh tế biển của đất nước. Với đặc thù nghề nghiệp tiếp xúc nhiều với

bạn bè quốc tế, văn hóa nước ngoài thì yêu cầu về trình độ, phẩm chất chính trị, bản lĩnh, lập trường của bộ phận sinh viên này càng cần được coi trọng hơn.

Theo kết quả khảo sát ngẫu nhiên từ 1000 sinh viên của Trường đã học xong các môn lý luận chính trị, có đến 95,8% sinh viên khẳng định, học tập các môn lý luận chính trị là “rất cần thiết” và “cần thiết” (theo Bảng 1). Điều đó chứng tỏ hầu hết sinh viên nhận thức được ý nghĩa, tầm quan trọng và có ý thức, niềm tin chính trị nhất định. Tri thức khoa học các môn lý luận chính trị đã được sinh viên tiếp thu, thấm thấu, góp phần hình thành tri thức chính trị của sinh viên.

Bảng 1. *Mức độ cần thiết học tập lý luận chính trị theo quan điểm của sinh viên*

	Rất cần thiết	Cần thiết	Không cần thiết
Tỷ lệ (%)	53,1	42,7	4,2

Bên cạnh học tập các học phần lý luận chính trị, phần lớn sinh viên tích cực tham gia các cuộc thi tìm hiểu tri thức chính trị, hưởng ứng cuộc vận động học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh do Đoàn Trường, Hội sinh viên tổ chức như: “Sinh viên làm theo lời Bác - sống đẹp vì cộng đồng” (2015), “Kể chuyện Bác Hồ” (2018), “Tuổi trẻ học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” (2020), “Ánh sáng soi đường năm 2021”, “Tìm hiểu Nghị quyết Đại hội XIII Đảng Cộng sản Việt Nam”,... Thông qua hoạt động thực tiễn của Đoàn, Hội đã xuất hiện nhiều tấm gương “sinh viên 5 tốt”, “sinh viên sống đẹp”, sinh viên đạt thành tích xuất sắc trong học tập, sáng tạo, nghiên cứu khoa học; nhiều sinh viên được vinh dự đứng vào hàng ngũ của Đảng, góp phần hình thành thế hệ sinh viên có bản lĩnh, có khát vọng vươn lên, tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng, chủ động và tự tin trong hội nhập quốc tế. Trong nhiều năm liên tiếp, sinh viên của Trường đều giành được những giải cao trong các cuộc thi tìm hiểu về Bác, về các môn khoa học chính trị, tiêu biểu như sinh viên Trần Đỗ Hà Vi, lớp LQC61ĐH đã giành giải Nhất năm 2022, sinh viên Vũ Anh Minh, lớp ĐTD62ĐH đạt giải Ba năm 2023 trong vòng chung kết toàn quốc cuộc thi “Tuổi trẻ học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”; sinh viên Phạm Bích Ngọc, lớp KTN62CL đạt giải Nhì toàn quốc cuộc thi Olympic các môn Khoa học Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh “Ánh sáng soi đường” lần thứ V năm 2023 [10, tr.2-3].

Tuy nhiên, bản lĩnh chính trị của sinh viên là sự tổng hòa của nhiều yếu tố, từ tri thức chính trị đến hành vi và năng lực chính trị. Biểu hiện rõ ràng nhất của sinh viên có bản lĩnh chính trị vững vàng phải được thể hiện qua năng lực giải quyết những vấn đề phát sinh trong thực tiễn hoạt động chính trị. Vậy nên, tuy đạt được một số kết quả quan trọng nhưng công tác giáo dục và rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên Đại học Hàng hải hiện nay chủ yếu tập trung ở trang bị tri thức chính trị, nặng về mục tiêu kiến thức mà ít đánh giá được kỹ năng và thái độ của sinh viên. Về phía sinh viên, vẫn còn một bộ phận nhỏ thiếu ý thức trong tu dưỡng và rèn luyện, chưa thấy được tầm quan trọng của việc học tập và rèn luyện bản lĩnh chính trị nên chưa phát huy tính tích cực chính trị, chưa hứng thú với các môn lý luận chính trị. Có những sinh viên thờ ơ với tình hình chính trị của đất nước (chiếm tới 18,9% là tỷ lệ không hề nhỏ), ngại tham gia các hoạt động xã hội, ý thức phấn đấu kém, thể hiện ở bảng 2.

Bảng 2. *Mức độ quan tâm của sinh viên đến các vấn đề thời sự chính trị của đất nước*

	Rất quan tâm	Quan tâm	Không quan tâm
Tỷ lệ, %	25,8	55,3	18,9

Có sinh viên trong quá trình thảo luận khi học tập các môn lý luận chính trị thể hiện sự hoài nghi, thiếu niềm tin vào chủ nghĩa Mác - Lênin, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, không kiên định lập trường, quan điểm, dẫn đến những phát ngôn và hành động thiếu chuẩn mực cả trong đời sống sinh hoạt hàng ngày lẫn trên mạng xã hội. Một số sinh viên còn mơ hồ về âm mưu, hoạt động chống phá cách mạng Việt Nam của các thế lực thù địch và dễ bị kích động, tạo cơ hội cho họ thực hiện âm mưu diễn biến hòa bình trên lĩnh vực tư tưởng - văn hóa. Cũng có sinh viên tỏ ra chán chường, ca thán về sự thiếu thốn, lạc hậu của đất nước, chê bai đất nước và

con người Việt Nam. Biểu hiện này cho thấy, những sinh viên đó đang dần đánh mất bản lĩnh, cũng có nghĩa là họ đang dần đánh mất sự kỳ vọng và niềm tin mà xã hội dành cho họ. Một bộ phận sinh viên chưa xác định được lý tưởng sống đúng đắn, chạy theo lối sống thực dụng, tiếp thu những giá trị phương Tây một cách ồ ạt mà chưa biết cách chọn lọc. Đáng báo động hơn, khi sự tiếp nhận văn hóa bên ngoài không có chọn lọc đã dẫn đến sự ảo tưởng về nền dân chủ phương Tây, về lối sống hưởng thụ. Hệ lụy này tác động sâu sắc, nhiều chiều đến quá trình học tập và rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên.

Thực tiễn cuộc sống đa dạng, phong phú nhưng chứa đựng những mâu thuẫn với lý thuyết mà sinh viên được trang bị trong các trường đại học trở thành một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến khó khăn, hạn chế trong rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên. Do đó, rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên là nhiệm vụ thường xuyên, quan trọng và lâu dài, cần phải có những giải pháp khoa học, đồng bộ, cần chú trọng đến những môn học có vai trò hàng đầu và những chủ thể có tác động trực tiếp nhất đến việc giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên.

Là lực lượng trực tiếp giảng dạy, tuyên truyền chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam cho sinh viên - thế hệ trẻ quyết định tương lai của đất nước, thành công của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, giảng viên lý luận chính trị có vai trò nòng cốt trong việc hình thành, phát triển thế giới quan, phương pháp luận khoa học, hình thành niềm tin chính trị của sinh viên; từng bước xây dựng, rèn luyện bản lĩnh chính trị của thế hệ trẻ trước các vấn đề xảy ra trong thực tiễn, có đủ sức “đề kháng”, “miễn dịch” trước các luận điệu sai trái, thù địch chống phá Đảng, Nhà nước và sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta.

Hiện Trường Đại học Hàng hải Việt Nam có 26 giảng viên giảng dạy các học phần lý luận chính trị, trong đó có 16 tiến sĩ và 10 thạc sĩ. Về trình độ lý luận chính trị, cao cấp là 02 người và tương đương cao cấp là 24 người. Phần lớn giảng viên có kiến thức chuyên môn tương đối sâu, rộng, có kinh nghiệm và tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy. Họ cũng là những người có trách nhiệm, nhiệt huyết với sự nghiệp nghiên cứu và giảng dạy lý luận chính trị. Tuy nhiên, việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực, nhất là phương pháp giảng dạy lấy người học làm trung tâm của một số giảng viên có hiệu quả chưa cao. Giảng viên còn quá tập trung vào dạy lý thuyết, tham truyền tải kiến thức một chiều, chưa có nhiều sự vận dụng thực tiễn nên giảm hứng thú đối với sinh viên khi học các học phần lý luận chính trị, thể hiện ở Bảng 3.

Bảng 3. *Mức độ hứng thú học tập các môn lý luận chính trị của sinh viên*

	Rất hứng thú	Bình thường	Khó đánh giá	Không thích học
Tỷ lệ, %	32,7	29,9	22,6	14,8

Số sinh viên cho rằng không cần thiết học các môn lý luận chính trị là không nhiều (42/1000 sinh viên khảo sát) nhưng có đến 148/1000 sinh viên không thích học lý luận chính trị thì có thể nguyên nhân chủ yếu do một số hạn chế của giáo viên về phương pháp giảng dạy hoặc bài giảng của giảng viên chuẩn bị chưa sâu, thiếu thuyết phục, tính thực tiễn còn hạn chế. Có giảng viên còn nhận thức chưa đầy đủ vai trò, trách nhiệm của mình trong công tác giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên. Thực trạng bản lĩnh chính trị của sinh viên và công tác giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên tại Trường Đại học Hàng hải Việt Nam nêu trên đặt ra những yêu cầu cần phải có những giải pháp khoa học, đồng bộ cho các chủ thể liên quan, trước hết là đội ngũ giảng viên lý luận chính trị.

3.2. Một số giải pháp phát huy vai trò của giảng viên lý luận chính trị trong giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam hiện nay

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của Đảng ủy, Ban Giám hiệu nhà trường, của giảng viên và sinh viên về tầm quan trọng của việc giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên

Quán triệt quan điểm xác định công tác giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị là một bộ phận quan trọng trong công tác giáo dục, đào tạo sinh viên của Nhà trường cũng như đội ngũ giảng viên lý luận chính trị là chủ thể tác động trực tiếp nhất đến công tác đó, Đảng ủy và Ban Giám

hiệu nhà trường cần chăm lo hơn nữa đến việc xây dựng đội ngũ giảng viên đủ về số lượng, mạnh về chất lượng, có phẩm chất cách mạng và bản lĩnh chính trị vững vàng. Trong giai đoạn từ năm 2014 đến năm 2018, Nhà trường đã có những chính sách hiệu quả trong việc khuyến khích giảng viên lý luận chính trị học tập, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ. Tuy nhiên, trong bối cảnh Trường chuyển sang tự chủ từ năm 2019, giảng viên bị cắt giảm lương, đời sống gặp khó khăn nên một số giảng viên chưa thực sự yên tâm công tác và dành nhiều thời gian, tâm huyết cho công tác giảng dạy, nghiên cứu khoa học và những vấn đề của sinh viên. Vì vậy, Đảng ủy, Ban Giám hiệu nhà trường cần sớm có những chủ trương, quyết sách về việc tạo ra những cơ chế, chính sách thiết thực, phù hợp trên các phương diện để tạo động lực hơn nữa, phát huy tính tích cực, sáng tạo, tinh thần hăng hái, trách nhiệm của đội ngũ giảng viên - lực lượng góp phần kiến tạo nên giá trị, uy tín và thương hiệu của Trường Đại học Hàng hải Việt Nam.

Về phía người giảng viên cần phải nhận thức đầy đủ vai trò, ý nghĩa, tính cấp thiết của công tác giáo dục bản lĩnh chính trị cho sinh viên trong bối cảnh hiện nay. Người giảng viên giảng dạy các học phần lý luận chính trị cần phải hiểu rõ trách nhiệm của mình là bồi dưỡng niềm tin, trí thức cho sinh viên, giúp sinh viên xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng. Họ cần nêu cao quyết tâm, trách nhiệm, nhiệt huyết vì sự nghiệp giáo dục, đào tạo sinh viên vừa “hồng” vừa “chuyên”.

Không chỉ hiểu rõ trách nhiệm của mình, người giảng viên cần tiếp tục làm cho sinh viên nhận thức rõ tầm quan trọng của việc xây dựng bản lĩnh chính trị cho chính bản thân mình. Cần làm cho sinh viên hiểu được bản lĩnh là cần thiết cho mỗi người trong cuộc sống và để giữ vững ổn định chính trị quốc gia, tạo môi trường hòa bình cho sự phát triển của mỗi cá nhân, bản lĩnh chính trị lại càng cần phải có. Bản lĩnh chính trị sẽ giúp sinh viên có lập trường tư tưởng vững vàng, vượt qua mọi thử thách, tránh được những cám dỗ, tiêu cực để chủ động, tự tin vươn lên thực hiện mục tiêu trong học tập, nghề nghiệp và cuộc sống. Ngược lại, sinh viên thiếu bản lĩnh chính trị sẽ dễ bị lôi kéo vào các âm mưu chính trị, chiến lược “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch, có thể gây ra những sự việc đáng tiếc, ảnh hưởng đến bản thân, gia đình và xã hội.

Hai là, bản thân người giảng viên phải chú trọng nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ, thường xuyên rèn luyện bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng, coi trọng việc giáo dục bằng phương pháp nêu gương

Giảng viên lý luận chính trị là những người trực tiếp tham gia nghiên cứu, bổ sung và phát triển lý luận chính trị, làm sáng rõ các vấn đề lý luận và thực tiễn đặt ra trên con đường xây dựng xã hội mới. Vì vậy, họ phải không ngừng được bồi dưỡng, nâng cao về chuyên môn, nghiệp vụ để đủ trình độ, năng lực và sử dụng hiệu quả “vũ khí” của mình khi bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, định hướng cho sinh viên có nhận thức và hành động đúng đắn trước những vấn đề chính trị.

Số lượng giảng viên lý luận chính trị tại trường Đại học Hàng hải Việt Nam là khá đông, trong đó có nhiều giảng viên đạt trình độ tiến sĩ (chiếm 61,5% - tỷ lệ cao nhất trong số các Khoa, Viện của Trường). Nhưng kết quả hoạt động nghiên cứu khoa học của giảng viên chưa cao, số lượng bài báo nghiên cứu đề cập đến những vấn đề thời sự - chính trị của đất nước còn rất hạn chế hay bài viết có tính ứng dụng thực tiễn không nhiều. Tích cực nghiên cứu khoa học là cách để người giảng viên tự bồi dưỡng, nâng cao trình độ, năng lực của bản thân. Là những người tuyên truyền, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, các thầy cô cần chủ động, tăng cường tham gia đấu tranh, chống lại các luận điệu sai trái, tư tưởng phản động của các thế lực thù địch thông qua những bài viết trên các tạp chí, hội thảo, đề tài nghiên cứu khoa học, sinh hoạt chuyên đề, chia sẻ những bài viết trên không gian mạng. Là những người nghiên cứu để đưa vào giáo dục, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho sinh viên, giảng viên phải tích cực nghiên cứu khoa học, luôn có sự tìm tòi, trăn trở, phải có sự “hoài nghi khoa học” để phát hiện những vấn đề mới từ thực tiễn, bổ sung, phát triển lý luận; mặt khác phải thể hiện trí tuệ, bản lĩnh, lý luận sắc bén và tư duy khoa học, đặc biệt là sự nhạy cảm về chính trị và có dũng khí để tham gia vào đấu tranh trên mặt trận tư tưởng, lý luận.

Mọi hoạt động giáo dục đều tác động vào tư tưởng và tình cảm của sinh viên nên đòi hỏi người giảng viên phải là tấm gương mẫu mực về đạo đức cách mạng và là người thực sự tâm huyết, có tinh thần trách nhiệm nghề nghiệp kể cả trong những hoàn cảnh khó khăn, điều kiện

thiếu thôn. Người giảng viên phải thực sự là tấm gương sống, “nói đi đôi với làm” thì công tác giáo dục nói chung, giáo dục bản lĩnh chính trị nói riêng mới có sức thuyết phục cao. Nói cách khác, nhân cách, tài năng, uy tín của giảng viên là những yếu tố có sức ảnh hưởng mạnh mẽ đến quá trình hình thành và rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên. Sự ảnh hưởng trực tiếp và sâu sắc ấy càng đòi hỏi người giảng viên lý luận chính trị phải chú trọng nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ, thường xuyên rèn luyện bản lĩnh chính trị, đạo đức, lối sống của mình để xứng đáng là người thầy mẫu mực. Bởi nếu người giảng viên không có bản lĩnh, không có đạo đức cách mạng thì không thể tạo được uy tín trước học viên và những lời giáo huấn của thầy trở nên giả dối, không có sức thuyết phục đối với họ. Thầy cô giáo phải là người “dùng nhân cách để giáo dục nhân cách” - một tấm gương sáng còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền.

Ba là, trong quá trình giảng dạy các học phần lý luận chính trị, người giảng viên cần chú trọng gắn những kiến thức thực tiễn của bài giảng với việc xây dựng bản lĩnh chính trị cho sinh viên

Trong quá trình giảng dạy các môn lý luận chính trị, người giảng viên cần tích cực đổi mới công tác giảng dạy cả về nội dung và phương pháp. Việc biên soạn nội dung bài giảng và phương pháp truyền đạt phải theo hướng ngắn gọn, dễ hiểu, phù hợp với đối tượng sinh viên không chuyên ngành và điều kiện học tập tại Trường Đại học Hàng hải Việt Nam. Giảng viên cần giảm bớt thời gian đọc thoại, thuyết trình của mình để dành nhiều thời gian hơn rèn luyện kỹ năng, phương pháp tư duy, phương pháp phát hiện vấn đề cho người học, xây dựng và thực hành các tình huống chính trị, giúp sinh viên tiếp thu nhanh và vận dụng sáng tạo kiến thức lý luận chính trị được học vào thực tiễn. Khi kiểm tra đánh giá kết quả học tập của sinh viên, giảng viên cần đưa vào đề thi nhiều hơn những câu hỏi kiểm chứng được trình độ tư duy chính trị, thái độ, lập trường chính trị của sinh viên. Là lực lượng trực tiếp khơi dậy niềm say mê học tập chính trị và bản lĩnh chính trị của sinh viên, người giảng viên phải có sự am hiểu sâu rộng, tổ chức các buổi học, thảo luận một cách khoa học nhất các kiến thức lý luận và thực tiễn để thông qua đó hình thành ở các em những hiểu biết đúng đắn nhất, chắc chắn nhất về lý luận chính trị - cơ sở quan trọng hình thành bản lĩnh chính trị.

Trong giờ thảo luận, giảng viên cần tăng cường hơn đưa ra những tình huống cụ thể giúp sinh viên vận dụng kiến thức lý luận chính trị để giải quyết các vấn đề của thực tiễn cuộc sống. Để có những tiết dạy hấp dẫn, lôi cuốn và mang tính thuyết phục cao, bên cạnh việc phân tích, giảng giải, lấy ví dụ liên hệ thực tiễn để sinh viên hiểu đúng, nắm rõ kiến thức bài học, giảng viên cần tăng cường sự đối thoại, trao đổi, phản biện để sinh viên được nêu lên quan điểm, suy nghĩ cá nhân, qua đó nắm bắt, định hướng kịp thời lập trường tư tưởng chính trị của sinh viên. Muốn làm được điều này đòi hỏi giảng viên phải có phương pháp sư phạm tốt và kinh nghiệm thực tiễn phong phú. Do đó, cùng với việc không ngừng nghiên cứu, học tập nâng cao trình độ lý luận chính trị, chuyên môn, nghiệp vụ, giảng viên cần tăng cường công tác nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, gắn kết chặt chẽ giữa lý luận và thực tiễn trong công tác giảng dạy trên cơ sở nắm bắt kịp thời tình hình chính trị - xã hội, các vấn đề thời sự của đất nước.

Bốn là, giảng viên lý luận chính trị phải tích cực, chủ động nắm bắt những diễn biến tâm tư, tình cảm, thái độ của sinh viên đối với các vấn đề, sự kiện chính trị của đất nước, đặc biệt là kịp thời phát hiện, uốn nắn lại những lệch lạc trong nhận thức, tư tưởng chính trị của sinh viên

Trong số những chủ thể tác động đến quá trình rèn luyện bản lĩnh chính trị của sinh viên, đội ngũ giảng viên lý luận chính trị là những người gần gũi nhất, tiếp xúc trực tiếp nhất và có thể nắm bắt kịp thời những diễn biến tâm lý, những vấn đề trong nhận thức chính trị của sinh viên. Là người vừa có chuyên môn vừa có kinh nghiệm, sự từng trải cuộc sống hơn, một giảng viên lý luận chính trị tâm huyết với nghề phải là người biết quan tâm, chia sẻ, giúp đỡ và định hướng tư tưởng, đạo đức, lối sống cho sinh viên theo những giá trị chuẩn mực. Sự chân thành, tận tâm của người thầy sẽ làm cho các em tin tưởng, thậm chí ngưỡng mộ, noi gương người thầy trong rèn luyện, bồi dưỡng nhân cách, bản lĩnh chính trị.

Để thực hiện được yêu cầu này, người giảng viên phải thực sự tâm huyết, sẵn sàng dành thời gian, công sức của mình để lắng nghe, đồng cảm mới có thể thấu hiểu và giúp đỡ, định hướng

cho các em về tư tưởng, quan điểm chính trị. Những giảng viên không câu nệ khoảng cách quan hệ, tạo được sự gần gũi, thân thiện với sinh viên thì có thể tác động lớn đến tư tưởng, quan điểm, tình cảm của các em, lôi cuốn sinh viên say mê học tập, cống hiến và sáng tạo, rèn đức và luyện tài. Người giảng viên cũng cần kỹ năng phối hợp tốt với nhà trường, gia đình và xã hội trong công tác tuyên truyền, giáo dục, định hướng cho sinh viên; đồng thời động viên, tập hợp các em vào các tổ chức đoàn, đảng và các tổ chức chính trị - xã hội, khuyến khích các phong trào thi đua, hoạt động thiện nguyện, đền ơn đáp nghĩa, biểu dương những tấm gương sinh viên 5 tốt, lan tỏa những giá trị tốt đẹp trong xã hội.

4. Kết luận

Bản lĩnh chính trị vững vàng là điều kiện cần thiết để bảo đảm cho sinh viên có định hướng chính trị đúng đắn, luôn làm chủ bản thân, làm chủ hoàn cảnh và kiểm soát được hành vi, thái độ của mình trong thực tiễn đời sống chính trị - xã hội. Vì vậy, trong công tác giáo dục đào tạo thế hệ trẻ, bồi dưỡng, rèn luyện để nâng cao bản lĩnh chính trị cho sinh viên luôn là vấn đề được Đảng, Nhà nước và cả xã hội quan tâm, coi trọng. Tại Trường Đại học Hàng hải Việt Nam, trước thực trạng bản lĩnh chính trị của một bộ phận sinh viên chưa thực sự vững vàng, công tác giáo dục lý luận chính trị cần được xem xét và quan tâm hơn với trách nhiệm hàng đầu thuộc về đội ngũ giảng viên lý luận chính trị. Vì vậy, thực hiện đồng bộ và hiệu quả các giải pháp phát huy vai trò của người giảng viên lý luận chính trị là làm cho mỗi thầy cô giáo trở thành một tấm gương, lực lượng tiên phong trong việc định hướng và truyền bá tư tưởng chính trị, xây dựng, rèn luyện bản lĩnh chính trị cho các thế hệ sinh viên, lực lượng xung kích trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa hiện nay.

Lời cảm ơn

Nghiên cứu này được tài trợ bởi Trường Đại học Hàng hải Việt Nam trong đề tài mã số DT23-24.121.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] T. K. N. Pham, "Building political courage for students of Hanoi University of Architecture through teaching political theory modules," *Journal of Architecture and Construction Science, University Hanoi Architecture*, no. 43, pp. 85-88, 2021.
- [2] T. H. Nguyen, "Factors affecting the political bravery of Vietnamese students today," *Journal of Scientific, Hanoi Metropolitan University*, no. 68, pp. 61-70, 2023.
- [3] D. T. Tong and T. H. T. Nguyen, "Improving the political bravery of Vietnamese youth in the current period of integration and globalization," *Journal of Political Activities*, no. 01, pp. 24-28, 2021.
- [4] T. T. H. Tran, "Strengthening education to improve political bravery for today's students," *Journal of National Defense*, no. 04, pp. 97-99, 2014.
- [5] P. H. Tran, "Strengthen education to improve political bravery for today's students," *Journal of Political Science*, no. 02, pp. 97-99, 2008.
- [6] V. T. Dinh, "Improve political bravery for students of People's Public Security schools in the current period," *Vietnam Journal of Education*, Special issue, pp. 135-138, 2017.
- [7] T. T. Tran, "Political bravery of students of universities in the North Central region," Doctoral thesis in Politics, Vinh University, Nghe An, 2021.
- [8] T. C. Bui (editor), *Educating Vietnamese students following the example of Ho Chi Minh's political courage in the integration period*. Vinh University Publishing House, Nghe An, 2020.
- [9] *Vietnam Military Encyclopedia*, People's Army Publishing House, Hanoi, 2004.
- [10] Executive Committee of the Vietnam Maritime University Youth Union, "Political Report" at the Ho Chi Minh Communist Youth Union Congress of the Vietnam Maritime University, term XL (term 2022-2024), October 16, 2022.